

НІКОЛЬЧУК Юлія Миколаївна

к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, м. Хмельницький
ORCID ID: 0000-0001-7466-2558

ЛОПАТОВСЬКА Оксана Олександрівна

викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, м. Хмельницький
ORCID ID: 0000-0002-9301-3833

**ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ,
ПРОБЛЕМИ ТА КЛЮЧОВІ ВЕКТОРИ ВИРІШЕННЯ**

У статті розглянуто суть поняття «інвестиційна привабливість» та визначено основні передумови для залучення коштів у економіку України. Зосереджено увагу на результатах впливу економічних, соціальних та геополітичних факторів на інвестиційну привабливість країни. Виокремлено ключові фактори інвестиційної привабливості України.

Авторами проаналізовано розмір прямих іноземних інвестицій в Україну протягом 2018–2022 рр. Наведено перелік основних країн-інвесторів в Україну в 2021 році. Проаналізовано найбільш привабливі галузі для здійснення іноземних інвестицій в Україну. Здійснено оцінку індексу інвестиційної привабливості України протягом 2018-2022 рр.

Окреслено основні проблеми розвитку інвестиційної діяльності в Україні. Авторами наведено стратегічні орієнтири щодо формування позитивного інвестиційного клімату в Україні та проаналізовано причини несприятливого інвестиційного клімату. Запропоновано шляхи активізації інвестиційної привабливості в Україні.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, прями іноземні інвестиції, індекс інвестиційної привабливості*

JEL classification: E22; E60

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>

**1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У
ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК
ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ
ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Інвестиційна привабливість є домінуючим чинником активізації інвестиційних процесів на макроекономічному рівні, що особливо проявляється в сучасних складних умовах господарювання.

Економіка України з часів незалежності пройшла довгий шлях. Якщо до війни головними проблемами для малого та великого бізнесу були судова система, корупція та отримання доступу до закордонних ринків товарів та капіталу, сьогодні вони стикаються з набагато більш фундаментальними проблемами, зокрема: зруйнована інфраструктура, відсутність попиту та брак доступу до фінансування та

страхування тощо. Відновлення економіки та створення нових можливостей для бізнесу потребуватимуть вирішення як старих, так і нових проблем. Відбудова країни може й повинна здійснюватись шляхом інвестування в стійкі компанії та інфраструктуру. Збільшення експорту, поглиблення ланцюжків доданої вартості в агробізнесі, налагодження виробництва екологічно чистої сталі та сприяння ІТ-стартапам створять можливості для економічного розвитку. Високий рівень інвестиційної привабливості сприятиме надходженню інвестицій, позитивно впливаючи на рівень зайнятості населення та покращуючи соціально-економічне становище в країні в цілому. Тому залучення інвестицій в економіку України є одним з найважливіших завдань у сучасних економічних умовах господарювання.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Різні аспекти інвестиційної привабливості країни висвітлено в наукових працях останніх років. Так, Крихівська Н.О., Чернишова Г.М. окреслили методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні країни та перспективи їх використання в економічному аналізі. Швець Ю.О., Бурдило О.В. узагальнили підходи до оцінювання привабливості країн і регіонів щодо формування інвестиційного та бізнесового клімату. Мельник А.В., Гук О.В. здійснили комплексне оцінювання інвестиційної привабливості країни.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Незважаючи на значні дослідження в галузі інвестування недостатньо дослідженими залишаються питання зміни пріоритетних напрямів іноземних інвестицій в сучасний період..

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

В умовах виходу України на світову економічну арену впродовж останніх років було проведено низку заходів по формуванню оптимізованого та безпечного бізнес-простору для іноземних інвесторів й створення умов для подальшої співпраці. Однак з початком російської агресії в лютому 2022 року Україна фактично втратила можливість до економічного зростання та залучення іноземних інвестицій у бізнес-сектор з низки причин. Очевидною та першочерговою з них є ризик втрат інвестором інвестованих коштів. Таким чином, комплекс реалізованих та потенційних ризиків в середовищі функціонування українського бізнесу зростає та унеможливорює повноцінне компенсування з допомогою державного фінансування, виникає додаткове навантаження на вітчизняний бізнес. Тому для уряду країни, окрім відновлення суверенітету на власних землях, постає ще одне нове завдання – відбудови об'єктів цивільної та критичної інфраструктури за допомоги держав-партнерів, а також відновлення довіри іноземних інвесторів, формування інвестиційно привабливої економіки з

допомогою нових механізмів та вдосконалених алгоритмів дій із залучення прямих іноземних інвестицій. З огляду на вище перераховане, питання залучення інвестицій і формування інвестиційної привабливості України залишається актуальним й в умовах сьогодення.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій інвестиційної привабливості та пошук шляхів її активізації в умовах військової агресії в Україні.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Інвестиційна привабливість визначається через поєднання характеристик, засобів, можливостей, що відображають у сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції. По суті, інвестиційна привабливість країни – це характеристика, що відображає вигідність або невикладення грошових коштів в країну. Для полегшення сприйняття систематизуємо наукові підходи до трактування сутності поняття «інвестиційний привабливість» у табл. 1.

З результатів аналізу підходів можна виділити три напрямки в тлумаченні категорії «інвестиційна привабливість»:

- 1) на основі цілей інвестора;
- 2) на основі сукупності різних факторів;
- 3) на основі співвідношення дохідності та ризику.

Прихильники першої групи не пов'язують визначення інвестиційної привабливості з змістовним аспектом, тобто з конкретними показниками. Можна зробити висновок про те, що дана група авторів підходить до розуміння інвестиційної привабливості в більшій мірі з боку інвестора, який багатогранно оцінює об'єкт. В даному випадку інвестиційна привабливість визначається сукупністю економіко-психологічних показників, що визначають для інвестора можливість отримання максимального прибутку в результаті вкладення капіталу при мінімальному ризику вкладених коштів. Підхід не містить зіставлення цілей інвестора з їх можливостями без ризикової реалізації, а також не враховує ступінь готовності інвестора прийняти на себе цей ризик [1].

Таблиця 1

Наукові підходи до визначення поняття «інвестиційна привабливість» [1, 2, 3, 5]

№ з/п	Автор	Зміст поняття
Сукупність різних факторів		
1	Бланк І. А.	Узагальнююча характеристика переваг і недоліків інвестування окремих напрямків і об'єктів з позиції конкретного інвестора.
2	Ройзман І. І., Шахназаров А. Г.	Сукупність різних об'єктивних ознак, властивостей, засобів і можливостей, яка зумовлює потенційний платоспроможний попит на інвестиції в основний капітал.
3	Севрюгін Ю. В.	Система платоспроможних факторів, що характеризує платоспроможний попит підприємства на інвестиції.
4	Лях П. А., Новікова І. Н.	Комплекс характеристик найбільш вигідного і найменш ризикованого вкладення капіталу в будь-яку сферу або який-небудь вид діяльності.
5	Модорська Г. Г.	Комплекс економіко-психологічних показників діяльності підприємства, які визначають для інвестора область бажаних значень інвестиційної поведінки.
На основі цілей інвестора		
6	Ігольников Г. Л., Патрушева Є. Г.	Гарантоване надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на базі економічних результатів діяльності даного інвестора.
7	Нападковська І.В.	Системна сукупність потенційних можливостей укладання коштів з метою отримання економічних вигід у майбутньому як наслідок результатів минулої господарської діяльності потенційного об'єкта інвестування, суб'єктивно оцінювана інвестором.
8	Гуськова Т. Н., Рябцев В. М.	Певний стан господарсько-економічного розвитку, при якому з високою часткою ймовірності в прийнятні для інвестора терміни можуть дати задовільний рівень прибутковості або може бути досягнутий інший позитивний ефект.
Співвідношення доходності та ризику		
9	Бочаров В. В., В. Є. Леонтьєв	Наявність економічного ефекту (доходу) від вкладення грошей при мінімальному рівні ризику.
10	В. Шарп, Х. Марковіц	Отримання максимального прибутку при заданому рівні ризику.
11	Веселов Д. В.	Співвідношення ризиків і майбутніх фінансових вигод, пов'язаних із здійсненням інвестування у підприємство.
12	Іванов А. П., Сахарова І. В.	Сукупність економічних і фінансових показників підприємства, що визначають можливість отримання максимального прибутку в результаті вкладення капіталу при мінімальному ризику вкладення коштів.

До найбільш характерних думок вчених, які можна віднести до другої групи, що погоджує поняття інвестиційної привабливості з цілями інвестора, можна віднести визначення Игольников Г.Л. та Патрушева Є.Г., які вважають, що інвестиційна привабливість – це гарантоване надійне і своєчасне досягнення цілей інвестора на базі економічних результатів діяльності даного інвестора. Думки цієї групи вчених мають досить важливе значення, проте не повністю враховують інтереси суб'єктів інвестиційного процесу [3].

Те ж стосується думок вчених, які пов'язують визначення інвестиційної привабливості з фінансовими результатами діяльності організації (доходами) і ризиками.

Так, на думку В. В. Бочарова і В. Є. Леонтьєва інвестиційна привабливість – це наявність економічного ефекту (доходу) від вкладення грошей при мінімальному рівні ризику. В. Шарп і Х. Марковіц первинним вважають отримання максимального прибутку при заданому рівні ризику. Слід зазначити також, що досить часто поняття «інвестиційна привабливість» в економічній літературі використовується для оцінки доцільності здійснення інвестицій в той чи інший проект, вибору альтернативних варіантів здійснення і визначення ефективності розміщення ресурсів [5].

Аналіз попередніх точок зору дозволяє зробити висновок про те, що відмінність внутрішнього змісту поняття інвестиційної

привабливості пов'язано з тим, що не враховується оцінний аспект, що передбачає визначення складових інвестиційно-привабливих елементів у вигляді конкретних показників.

Визначення сутності інвестиційної привабливості ґрунтується на її сприйнятті, як інтегральної характеристики, яка відображає як умови проведення господарської діяльності, так і фактори, що на неї впливають. На нашу думку, до комплексу чинників, що відображають умови здійснення інвестиційної діяльності, належать: рівень розвитку продуктивних сил; рівень розвитку інвестиційного ринку; рівень розвитку фінансово-кредитної системи; розвиненість законодавчо-нормативної бази держави; прозорість та умови провадження інвестиційної діяльності для іноземного інвестора.

Стосовно інвестиційної привабливості, то можна виділити три групи чинників, які її

визначають [2]:

- статичні, які не підлягають впливу управлінських структур, а тому є мало керованими;
- інерційні, які для їх цілеспрямованої позитивної зміни потребують системного та довготривалого управлінського впливу;
- динамічні, для яких управлінський вплив на них зумовлює відповідну динамічну реакцію.

Показники, за якими можна аналізувати рівень інвестиційної привабливості країни, нами об'єднано у три великі групи факторів, які з боку інвесторів є визначальними для інвестиційної привабливості країни (рис. 1). Складність та багатоаспектність виділених сукупностей чинників зумовлює необхідність збору значного масиву статистичної інформації та застосування відповідного аналітичного інструментарію для оцінювання інвестиційної привабливості.

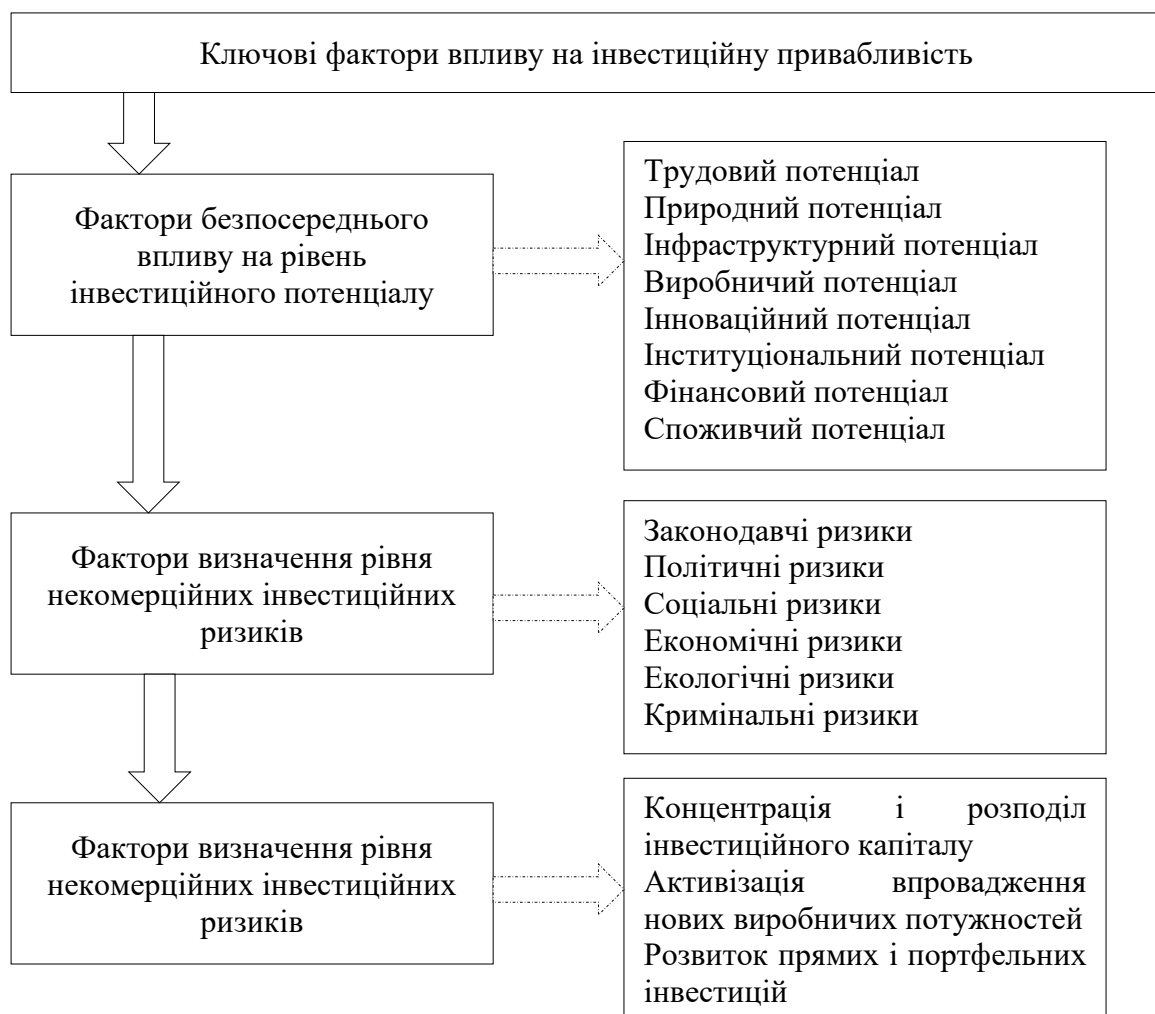

Рис. 1. Групи факторів впливу на інвестиційну привабливість [6]

Вважаємо, що інвестиційна привабливість є складною багатогранною економічною категорією і відображає комплексність макроекономічного простору з точки зору наявного інвестиційного клімату, стану та рівня розвитку відповідної інвестиційної інфраструктури.

Ефективне здійснення інвестиційної

діяльності є фундаментом для розвитку економіки України, прискорює її інтеграцію до європейського соціально-економічного простору.

За даними Міністерства фінансів України, наведеними в таблиці 2, обсяг прямих іноземних інвестицій різко скоротився впродовж двох останніх років.

Таблиця 2.

Прямі іноземні інвестиції в Україні (2018-2022 рр.), млн. дол. США [4]

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі іноземні інвестиції з України		Сальдо	
	Сума	Зміна (+;-)	Сума	Зміна (+;-)	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
2018	4455	+763	-5	-13	+4460	+21.1%
2019	5860	+1405	648	+653	+5212	+16.9%
2020	-868	-6728	82	-566	-950	-118.2%
2021	6687	+7555	-198	-280	+6885	-824.7%
2022	190	-6497	159	+357	+31	-99.5%

Аналізуючи дані табл. 2, можемо констатувати, що 2022 рік став роком, протягом якого реальні інвестиції в Україну практично не заходили. Так, за даними Міністерства фінансів, за три квартали 2022 року в Україну надійшло \$190 млн прямих іноземних інвестицій. За цей же час із країни було виведено капітал на суму \$159 млн. Позитивне сальдо інвестицій склало близько \$31 млн. Начебто не «мінус». Але для масштабів української економіки це замало.

У нові проекти вітчизняні інвестори сьогодні просто не вкладаються. Хоча вони знають особливості внутрішнього ринку та усвідомлюють усі ризики. І навіть власники тих підприємств, які заявляють про плани щодо розширення бізнесу, фактично жодних вливань не здійснюють. Лише невелика група інвесторів не зупиняє активність. Це підприємці, проекти яких до 24 лютого 2022 року перебували на фінальній стадії готовності. У результаті після шоку перших місяців бойових дій, такі інвестори дійшли думки, що потрібно все-таки доводити розпочате до логічного завершення (прикладом є інвестиційні проекти у будівельній галузі та медицині). У решти випадків власники бізнесу, якщо й готові витрачати кошти, то лише на релокацію, енергоефективність, логістику та підвищення інтенсивності виробництва. І вкладають вони лише свої гроші, бо капіталу ззовні немає – ані від нерезидентів, ані від банків, які практично

нікого не кредитують.

У іноземних інвесторів теж відсутні стимули заводити капітал у країну, що воює. Загроза втрати грошей надто висока, тоді як шанси на успішну реалізацію будь-яких проєктів мізерні.

Основні країни-інвестори в Україну представлені в таблиці 3.

Кіпр є найбільшим інвестором в Україну вже протягом 10 років. Зазначимо, що у 2017 році Кіпр визнано офшорною зоною, завдяки чому можна припустити і із високою ймовірністю бути правими, що іноземні інвестиції, котрі надійшли з Кіпру, були «відмитими» коштами громадян України, котрі таким чином уникають оподаткування та легалізують кошти, часто отримані незаконним шляхом. Суперечливими також є статуси інвестицій із Нідерландів, Великої Британії, Швейцарії та Австрії – ці країни є класичними прикладами респектабельних офшорних зон. Так, наприклад, в Нідерландах, часто реєструють фінансові і брокерські компанії, а також інвестиційні та трастові компанії, для яких спрощена система звітності та оподаткування.

Вважаємо, що однією з передумов стабільного економічного розвитку країни та її регіонів є формування та підтримка сприятливого інвестиційного іміджу в уяві потенційних інвесторів.

Таблиця 3.

Основні країни-інвестори в Україну, 2021 рік [7]

№ з/п	Країна-інвестор	Обсяг інвестицій, млн. дол.	У % до підсумку
1	Кіпр	8979,7	32,42
2	Нідерланди	6452,7	23,29
3	Велика Британія	2047,9	7,39
4	Німеччина	1824,7	6,59
5	Швейцарія	1532,9	5,53
6	Австрія	1018,8	3,68
7	Франція	753,6	2,72
8	Польща	612,8	2,21
9	Угорщина	544,8	1,97
10	Люксембург	489,3	1,77
11	Інші країни ЄС	3444,7	12,43
Всього		27701,9	100,00

Визначальним завданням державної політики у сфері інвестиційної діяльності є формування сприятливого інвестиційного клімату та зменшення інвестиційного ризику для іноземних інвесторів.

На рис. 2 відображено структуру прямих іноземних інвестицій у 2021 р. З ілюстрації галузевої структури інвестицій в Україну видно декілька факторів, із яких можна також краще зрозуміти мотивацію іноземних інвесторів. Так, наприклад, велика частка інвестицій надходить у банківську сферу, а саме в українські філії іноземних банків та фінансових компаній – такими є надходження капіталу із Австрії у філії АТ «Райффайзен банк Аваль» та із Угорщини у АТ «ОТП Банк»

- такі інвестиції впливають меншою мірою на економіку України, так як не створюють фізичних продуктів та інших довгострокових вкладень капіталу, оскільки можуть бути швидко виведеними закордон через високоліквідну природу діяльності фінансового сектору. Загалом, більшість інвестицій було здійснено у найбільш розвинуті сектори економіки, як от 10 688,8 млн. дол. США у промислову діяльність, що складає 40% від всіх інвестицій, або 18% інвестицій (4 970,4 млн. дол. США) у оптову та роздрібну торгівлю (Auchan, Billa, METRO, Novus).

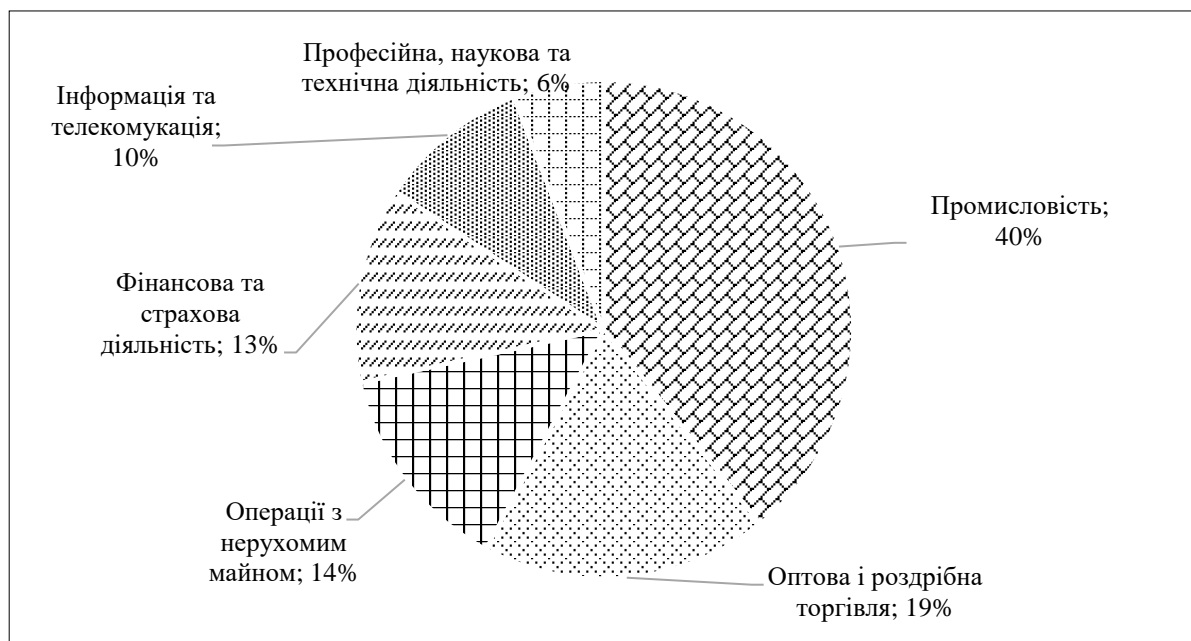

Рис. 2. Структура прямих іноземних інвестицій в Україну за секторами економіки у 2021 р., % [7]

Україна загалом викликає інтерес іноземних інвесторів, проте важко розрахувати його реальний обсяг та регіони походження інвестицій – актуальною є потреба розроблення скоригованого підходу до розрахунку обсягу прямих іноземних інвестицій, що надходять в Україну, із врахування офшорних та низькоподаткових зон, для визначення реального джерела інвестицій та виключення коштів громадян України, які перераховуються закордон для легалізації коштів та уникнення оподаткування, а також розрахунок прямих іноземних інвестицій за значимістю для економіки, враховуючи мету певних видів інвестування, як от інвестиції, котрі не ведуть

до підвищення експортного потенціалу країни, зростання кваліфікації робочої сили чи інших якісних покращень, а мають на меті виключно вихід на ринок України із подальшим виведенням прибутків закордон.

Також при аналізі прямих іноземних інвестицій важливо проаналізувати індекс інвестиційної привабливості України, який із 2008 року вимірюється ЕВА (European Business Association). Для формування рейтингу проводиться опитування представників бізнесу за такою шкалою: 1 бал – дуже погані інвестиційні перспективи, 3 бали – нейтральна оцінка, 5 – дуже хороші перспективи для інвесторів (рис. 3).

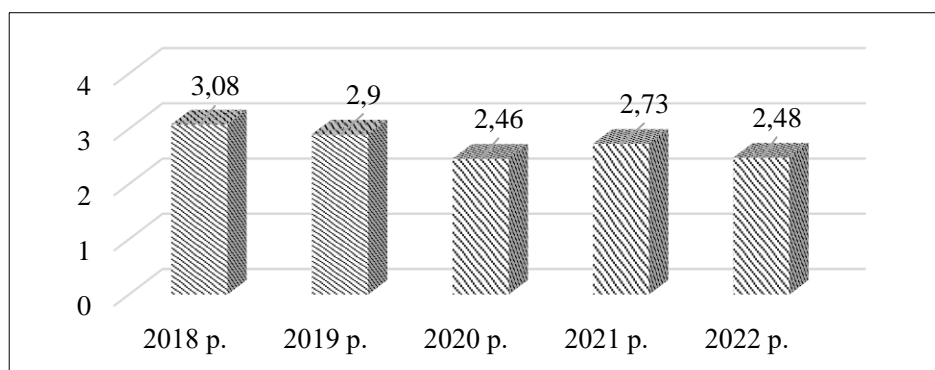

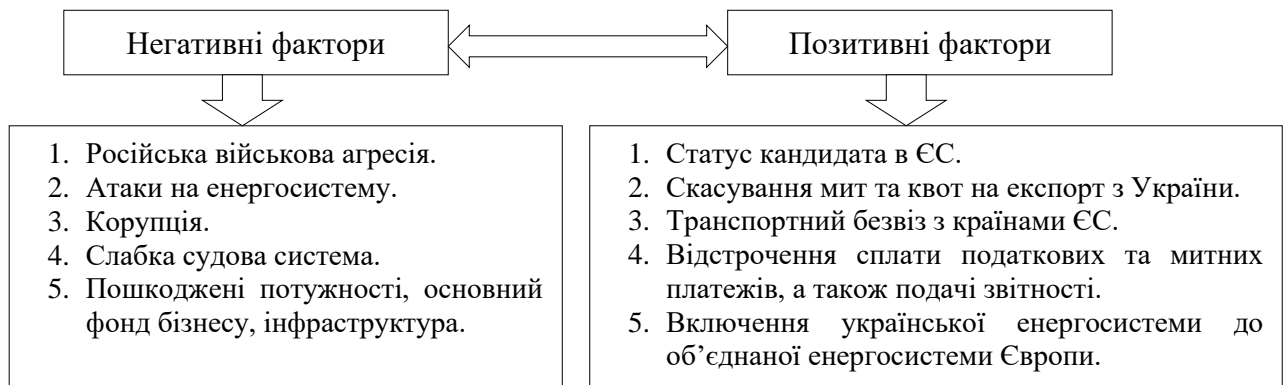
Рис 3. Індекс інвестиційної привабливості України у 2018-2022 рр. [10]

Аналізуючи дані рис. 3, можна констатувати, що інтегральний показник індексу інвестиційної привабливості України дещо відновився у другій половині 2022 року – до 2,48 бала з 5 можливих. Це зіставно зі значеннями 2020 року під час активної фази пандемії COVID-19, свідчать результати дослідження Європейської Бізнес Асоціації. У першій половині року Індекс впав на пів пункту – до 2,17 бала.

Оцінка поточного стану інвестиційного клімату залишається найнижчою серед усіх компонентів індексу. Половина топ-менеджерів вважає інвестиційний клімат несприятливим. Повномасштабна воєнна агресія росії проти України продовжує очолювати перелік чинників негативного впливу на інвестиційний клімат, на другому місці опинились атаки на українську енергосистему, а на третьому – корупція. Серед небагатьох позитивних змін бізнес-лідери найвище оцінили надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, скасування мит і квот на український експорт і «транспортний безвіз» з ЄС.

Нами було виділені вагомні негативні та позитивні фактори, які впливають на інвестиційну привабливість країни та регіонів зокрема (рис. 4).

Таким чином, формування сприятливого інституційного середовища в Україні, спрямованого на стимулювання інвестиційної діяльності, є на часі. У Національній економічній стратегії на період до 2030 року, прийнятій у 2021 році, завдання залучення прямих іноземних інвестицій визначене, як одне з головних. Зокрема зазначено, що «першочерговим етапом є формування конкурентоспроможних умов для бізнесу та інвестицій, а також відновлення довіри до державних інститутів. Це дасть змогу перемогти у конкуренції за капітал на світовому ринку та як результат залучити інвестиції для модернізації секторів економіки». При цьому серед стратегічних орієнтирів визначено збільшення чистого притоку прямих іноземних інвестицій не менше ніж до 15 млрд доларів США на рік починаючи з 2025 року [8].

Рис. 4. Чинники впливу на інвестиційну привабливість країни [8]

Основними проблемами, що перешкоджають визнанню України як інвестиційно привабливої держави, можна визначити такі:

1) суттєве податкове навантаження; ставка податку на прибуток в Україні (18%) та ставка ПДВ (20%) є вищими, ніж у багатьох країнах Центрально-Східної Європи; проте з огляду на високу, порівняно з країнами ЄС прибутковість вкладення капіталу ця різниця не є значною перешкодою для інвестицій; водночас стримуючими чинниками для поліпшення інвестиційного клімату є інші податки та податкові платежі;

2) корупція на всіх ланках влади, непрозорість процедур прийняття рішень органами виконавчої влади;

3) недієздатність механізмів забезпечення ринкових прав і свобод інвесторів, а також низький рівень захисту інвесторів;

4) військовий стан України, адже через окуповані території йде великий відтік капіталів; також існує великий ризик для інвестора, зокрема іноземні інвестори стикаються з невизначеністю щодо того,

наскільки їхні інвестиції в Україну охороняються в час збройного конфлікту й військової окупації [9].

Зауважимо, що Україна має значний інвестиційний потенціал, адже володіє багатими природними ресурсами, має вигідне географічне розташування, родючі ґрунти, сприятливий клімат, також має високий рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки, добре розвинену інфраструктуру.

Крім того, привабливість української економіки для іноземних інвесторів ґрунтується на наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили. Але, незважаючи на ці переваги, стан інвестиційної привабливості України сьогодні залишається незадовільним, а інвестиційний клімат – ризикованим.

В результаті аналізу економічної літератури та думок фахівців нами запропоновано наступні шляхи активізації інвестиційної привабливості України у 2023 рр. (табл. 4)

Таблиця 4.

Шляхи активізації інвестиційної привабливості України у 2023 рр. [10]

Напрямок	Зміст заходів
Підвищення спроможності державних інститутів та посилення верховенства права	<ul style="list-style-type: none"> - продовження інституційних реформ для посилення захисту прав інвесторів, удосконалення антимонопольного законодавства та посилення інституційної спроможності АМКУ; - проведення судової та антикорупційної реформи; - створення сприятливого податкового середовища для інвестицій (прискорена амортизація основних засобів, зменшення податкового навантаження на нерозподілений прибуток); - врегулювання податкових прогалин та протидія ухиленню від оподаткування (скорочення тіньової економіки); - розвиток інструментів державної підтримки експорту (спеціальні програми рефінансування, розвиток ЕКА); - підвищення ефективності корпоративного управління державними підприємствами та приватизація;

	<ul style="list-style-type: none"> - розбудова цифрової інфраструктури та гармонізація цифрових стандартів з країнами ЄС; - дерегуляція підприємницької діяльності та зменшення кількості ліцензій та контролюючих органів; - активне просування українських товарів на експортних ринках з використанням можливостей дипломатичної служби та торговельно-економічних місій.
Розширення внутрішнього ринку	<ul style="list-style-type: none"> - оновлення економічної інфраструктури як на основі бюджетного фінансування, так і впровадження сучасних механізмів державно-приватного партнерства; - створення реєстру крупних інвестиційних проектів, які можуть бути реалізовані на засадах державно-приватного партнерства, у тому числі проекти з концесії інфраструктурних об'єктів; - стимулювання локалізації виробництва, імпортозаміщення та технологій з метою переходу від сировинної до економіки з високою доданою вартістю; - спрощення процедур створення індустріальних парків із доступом до землі, інфраструктури та державних сервісів; - створення вільних економічних зон та територій пріоритетного розвитку з метою стимулювання точок зростання в найбільш перспективних для інвестицій регіонах України; - запровадження регуляторних та економічних стимулів для розвитку ринків енергетики, інтеграція енергосистем України та Європи; - підтримка реалізації інноваційних проектів у промисловості та створення умов для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на ринках ЄС; - стимулювання агровиробництва високовартісної продукції шляхом залучення інвестицій у сільське господарство та харчову промисловість; - збільшення інвестиційної складової у витратах державного та місцевих бюджетів та удосконалення вимог та процедур до відбору державних інвестиційних проектів; - удосконалення практики державного оборонного замовлення, у тому числі товарів подвійного призначення, із внесенням змін до тендерного законодавства щодо спрощення закупівельних процедур, та з метою підвищення частки продукції вітчизняного виробництва у сфері оборонних закупівель; - створення Банку розвитку для фінансування державних інвестиційних проектів, у тому числі із залученням коштів міжнародних фінансових організацій; - залучення інвестицій на умовах угод про розподіл продукції; - поглиблення вторинного ринку ОВДП з метою зниження вартості державних запозичень; - лібералізація ринку корпоративних облігацій. Розширення переліку активів, що можуть виступати забезпеченням за рефінансуванням Національного банку за рахунок облігацій емітентів з недержавного сектору; - прийняття закону про сек'юритизацію активів та створення відповідної інфраструктури; - впровадження пенсійної реформи.
Удосконалення роботи банківської системи	<ul style="list-style-type: none"> - формування та відкриття доступу до «довгого» ресурсу в економіці; - запровадження спеціальних програм рефінансування банків з метою стимулювання кредитування реального сектору економіки, зокрема, під кредити мікро-, малому та середньому бізнесу; - вдосконалення державних програм субсидування процентних ставок за кредитами банків, зокрема, державних програм «Доступні кредити 5-7-9%», «Доступна іпотека 7%» у напрямі посилення їх інвестиційної спрямованості та стимулювання будівництва нового житла; - розширення доступу вітчизняних експортерів до фінансових послуг та «дешевих» банківських продуктів; - створення інфраструктури для ефективного управління проблемними активами банківської системи; - дерегуляція банківського бізнесу, зокрема сегменту невеликих банків, з метою відновлення інвестиційної привабливості банківської системи України.

Тому для вирішення зазначених проблем з метою покращення інвестиційної привабливості України варто звернути увагу на такі заходи:

1) зниження податкового навантаження та забезпечення стабільності політичного середовища;

2) боротьба і викорінення корупції на всіх ланках влади, а також забезпечення прозорості процедур прийняття рішень центральними та місцевими органами виконавчої влади;

3) боротьба з інфляцією, згладжування циклічних коливань економіки, зниження рівня безробіття;

4) забезпечення ефективного функціонування правової сфери, вдосконалення законодавства;

5) оновлення судової системи, необхідність повернути довіру до судів, авторитет суду та суддів не повинен ставитись під сумнів;

б) впровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

В результаті дослідження сучасного стану інвестиційного потенціалу України можна констатувати, що впродовж останніх років в Україні формувалось необхідне підґрунтя стабільного економічного розвитку і підвищення інвестиційної привабливості за для стрімкого залучення прямих іноземних інвестицій. Маючи значний потенціал для залучення інвестицій, Україна його недостатньо використовує. Її інвестиційна привабливість зазнає дії багатьох несприятливих факторів, здебільшого суб'єктивного характеру, зокрема повільний хід структурних реформ внаслідок низької політичної волі відповідних чиновників, високий рівень корупції та низьку ефективність протидії цьому негативному явищу. Якщо на об'єктивні фактори важко вплинути, то дію суб'єктивних чинників реально мінімізувати або взагалі нейтралізувати. Тому цілком реально значно покращити інвестиційну привабливість України у короткостроковій перспективі за умови вжиття адекватних заходів суб'єктивного характеру.

Література

1. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 9. С. 260–264.
2. Небрат В. В., Корніяка О. В. Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного періоду. *Грааль науки*. 2022. № 16. С. 31–34.
3. Панухник О. В. Війна та український бізнес. Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах. 2022. С. 32–34. URL: <https://cutt.ly/R6koKHf>
4. Прямі іноземні інвестиції. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2015>.
5. Рзаєв Г. І., Вакулова В. О. Методики оцінки інвестиційної привабливості на рівні країни та перспективи їх використання в економічному аналізі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 3(1). С. 137–143.
6. Швець Ю. О., Бурдило О. В. Оцінка інвестиційного клімату в Україні: стан, проблеми та шляхи його поліпшення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 12, частина 2. 2017. С. 165–168. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_2_2017ua/37.pdf.
7. Державна служба статистики України. Офіційна сторінка. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL: <https://cutt.ly/L6koSMv/>
9. Мельник А. В., Гук О. В. Механізм забезпечення інноваційного розвитку на промисловому підприємстві. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи : зб. тез доп. II Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 22 квіт. 2021 р.). Київ, 2021. С. 228–229.
10. Ukraine Reconstruction May Cost \$1.1 Trillion, EIB Head Says. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-06-21/ukraine-reconstruction-may-cost-1-1-trillion-eib-head-says>.

11. Єпіфанова, І., Дзеджула, В., Косарук, О., Сауляк, А. Управління інвестиційним потенціалом підприємств харчової промисловості. *Innovation and Sustainability*, 2022. № 2. С. 8–17.

References

1. Krykhivska N. O., Chernyshova H. M. (2017) Investytsiina pryvabyvist Ukrainy: osnovni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: the main problems and the ways of their solutions]. *Ekonomika i suspilstvo*, 9, 260–264.
2. Nebrat V. V., Korniiaka O. V. (2022) Osoblyvosti mekhanizmiv kapitaloutvorennia ta investuvannia v Ukraini yak chynnyk finansovykh ryzykiv v umovakh viiny ta pisliavoiennoho periodu [Peculiarities of mechanisms of capital formation and investment in Ukraine as a factor of financial risks in the war and post-war period]. *Hraal nauky*, 16, 31–34.
3. Panukhnyk O. V. (2022) Viina ta ukraïnskyi biznes. Formuvannia mekhanizmu zmitsnennia konkurentnykh pozytsii natsionalnykh ekonomichnykh system u hlobalnomu, rehionalnomu ta lokalnomu vymirakh. Available at: <https://cutt.ly/R6koKHf>.
4. Priami inozemni investytsii. Ofitsiinyi sait [Ministerstva finansiv]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2015>.
5. Rzaiev H. I., Vakulova V. O. (2016) Metodyky otsinky investytsiinoi pryvabyvosti na rivni krainy ta perspektyvy yikh vykorystannia v ekonomichnomu analizi [Methods of assessing investment attractiveness at country level and prospects for their use in economic analysis]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 3(1), 137–143. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_3%281%29__29.
6. Shvets Yu. O., Burdylo O. V. (2017) Otsinka investytsiinoho klimatu v Ukraini: stan, problemy ta shliakhy yoho polipshennia [Assessment of the investment climate in Ukraine: the state, problems and ways its improvement]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 12(2), 165–168. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_12%282%29__37.
7. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy. Ofitsiina storinka [State Statistics Service of Ukraine. official page]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Innovatsiino-investytsiina diialnist u natsionalnii ekonomitsi: suchasnyi stan ta shliakhy vdoskonalennia [Innovation and investment activities in the national economy: current status and ways to improve]. Retrieved from: <https://cutt.ly/L6koSMv>
9. Melnyk A. V. & Guk O. V. (2021) Mekhanizm zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku na promyslovomu pidpriemstvi. [The mechanism of providing innovative development at the industrial enterprise]. In O. Gavrysh, V. Dergachova (Ed.), *Proceedings from ISPCBIMPP' 21: II Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy» – II International Scientific and Practical Conference «Business, Innovation, Management: Problems and Perspectives»* (Kyiv, April 22nd, 2021) (pp. 228–229). Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing house «Politekhnik».
10. Ukraine Reconstruction May Cost \$1.1 Trillion, EIB Head Says. Bloomberg. Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-06-21/ukraine-reconstruction-may-cost-1-1-trillion-eib-head-says>.
11. Yepifanova I., Dzhedzhula B., Kosaruk O., Saulyak A. (2022). Management of the investment potential of food industry enterprises. *Innovation and Sustainability*, (2), 8–17.

Abstract

NIKOLCHUK Yuliia, LOPATOVSKA Oksana

Investment attractiveness of Ukraine: trends, problems and solution key vectors

The article examines the essence of the concept of "investment attractiveness" and defines the main prerequisites for attracting funds to the economy of Ukraine. In essence, the country's investment attractiveness is a characteristic that reflects the profitability or disadvantage of investing money in the country. Attention is focused on the results of the influence of economic, social and geopolitical factors on the country's investment attractiveness. Key factors of Ukraine's investment attractiveness are highlighted.

The authors analyzed the size of direct foreign investments in Ukraine during 2018–2022. The list of the main investor countries in Ukraine in 2021 is given. The most attractive industries for foreign investment in Ukraine have been analyzed. The investment attractiveness index of Ukraine was evaluated during 2018-2022.

We believe that one of the prerequisites for the stable economic development of the country and its regions is the formation and maintenance of a favorable investment image in the minds of potential investors. The defining task of state policy in the field of investment activity is the formation of a favorable investment climate and the reduction of investment risk for foreign investors.

The main problems of the development of investment activities in Ukraine are outlined. Russia's full-scale military aggression against Ukraine continues to lead the list of factors that have a negative impact on the investment climate, attacks on the Ukrainian energy system are in second place, and corruption is in third place. Among the few positive changes, the business leaders highly rated granting Ukraine the status of a candidate for EU accession, the cancellation of customs duties and quotas for Ukrainian exports and "transport visa-free" from the EU.

The authors provide strategic guidelines for the formation of a positive investment climate in Ukraine and analyze the causes of an unfavorable investment climate. Ways to increase investment attractiveness in Ukraine are proposed.

We believe that investment attractiveness is a complex multifaceted economic category and reflects the complexity of the macroeconomic space from the point of view of the existing investment climate, the state and level of development of the relevant investment infrastructure. Effective implementation of investment activities is the foundation for the development of the economy of Ukraine, accelerates its integration into the European socio-economic space.

Key words: investment, investment attractiveness, investment climate, foreign direct investment, investment attractiveness index

---

Стаття надійшла до редакції 14.02.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Нікольчук Ю. М., Лопатовська О. О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С. 164-175.

Nikolchuk Yu., Lopatovska O. (2023) Investment attractiveness of Ukraine: trends, problems and solution key vectors. *Innovation and Sustainability*, no. 1, pp. 164-175.